

Marcin Klonowski*

Legitymacja skargowa pokrzywdzonego a wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania przygotowawczego

Streszczenie

Problem relacji zachodzącej pomiędzy uprawnieniem pokrzywdzonego do wniesienia skargi subsydiarnej a kompetencją właściwych organów do wznowienia prawomocnie zakończonego postępowania przygotowawczego należy do niezwykle doniosłych. Z jednej strony, po wydaniu przez organy prawomocnego postanowienia o umorzeniu bądź odmowie wszczęcia postępowania, pokrzywdzonemu przysługuje na podstawie art. 55 § 1 k.p.k. prawo do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia. Z drugiej natomiast strony, z uwagi na instytucje przewidziane w art. 327 § 1–2 k.p.k. oraz art. 328 § 1 k.p.k. organy mają prawo wznowić postępowanie przygotowawcze. W polskiej procedurze karnej brak jest stosownej reguły kolizyjnej pozwalającej rozstrzygnąć, który z podmiotów ma pierwszeństwo w realizacji swojego prawa. Przedmiotem niniejszego artykułu jest rozpatrzenie poruszonego problemu przy uwzględnieniu wynikającego z art. 45 ust. 1 Konstytucji standardu prawa pokrzywdzonego do sądu, w tym prawa do zainicjowania procedury sądowej. Kwestia kolizji uprawnień badana jest również pod kątem wygaśnięcia prawa do skargi publicznej oraz związku domniemania publicznego ścigania z zasadą legalizmu.

Słowa kluczowe: pokrzywdzony, postępowanie przygotowawcze

---

* Autor jest doktorantem w Katedrze Postępowania Karnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie oraz aplikantem adwokackim w Izbie Adwokackiej w Katowicach.

1. Uwagi wprowadzające

Problem relacji zachodzącej pomiędzy uprawnieniem pokrzywdzonego do wniesienia skargi subsydiarnej a kompetencją właściwych organów do wznowienia prawomocnie zakończonych postępowania przygotowawczego należy do niezwykle doniosłych. Zagadnienie to doczekało się już kilku opracowań, jakkolwiek najczęściej nie dotyczyły one wprost problemu kolizji uprawnień¹. Istotny impuls, motywujący do pogłębionego badania wskazanej kwestii, dało postanowienie SN z 19 VIII 2015 r.² Mimo że wskazane orzeczenie nie wyczerpuje wszystkich problemów wynikających z omawianego unormowania, może się stać istotnym przyczynkiem do szerszej analizy rozpatrywanej przez SN kwestii.

Doniosłość tytułowego zagadnienia wynika w głównej mierze z konkurencyjności uprawnień przyznanych dwóm różnym grupom podmiotów, tj. pokrzywdzonemu – z jednej strony, a Prokuratorowi Generalnemu, prokuratorowi nadzrędnemu i prokuratorowi prowadzącemu postępowanie – z drugiej strony. Do sytuacji kolizji w wykonaniu przysługujących podmiotom uprawnień zachodzi w szczególnych warunkach – w momencie, gdy po powtórnej odmowie wszczęcia lub umorzeniu postępowania pokrzywdzony uzyskuje możliwość oddania własnym działaniem sprawy pod ocenę sądu na skutek wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia. W tym momencie występuje zatem poważny konflikt pomiędzy pokrzywdzonym, próbującym realizować swój interes prawny w postępowaniu karnym, a organami ścigania.

W przepisach polskiej ustawy karnoprocesowej brak jest szczególnych reguł kolizyjnych pozwalających rozstrzygnąć na korzyść jednej ze stron legitymację do wykonania czynności procesowej. Brak owych reguł kolizyjnych nakazuje zatem sięgać do powszechnych metod wykładni tekstu prawnego, przy czym wobec niewystarczającego charakteru wykładni językowej dominującą rolę przypisać należy wykładni systemowej oraz funkcjonalnej. Odwołanie się do tych reguł wykładni, w szczególności wykładni systemowej, prowadzi do powiązania rozstrzygnięcia przedstawionego problemu z ogólnymi założeniami

---

¹ J. Zagrodnik, *Instytucja skargi subsydiarnej a środki kontroli postanowień o odmowie wszczęcia lub umorzenia postępowania przygotowawczego z art. 327 i 328 k.p.k.*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2004, nr 3, s. 66–83; M. Rogański, *Wygaśnięcie prawa do oskarżenia na skutek prawomocnego umorzenia postępowania przygotowawczego*, [w:] T. Grzegorzczak, J. Izydorczyk, R. Olszewski (red.), *Z problematyki funkcji procesu karnego*, Warszawa 2013, s. 198–205; D. Strzelecki, *Konsumpcja skargi publicznej*, „Prokuratura i Prawo” 2016, nr 2, s. 34–51; R. Kmieciak, *Posiłkowa skarga subsydiarna czy kontrola sądu nad zaniechaniem ścigania?*, [w:] A. Gerecka-Zołyńska, P. Górecki, H. Paluszkiwicz, P. Wiliński (red.), *Skargowy model procesu karnego. Księga ofiarowana Profesorowi Stanisławowi Stachowiakowi*, Warszawa 2008, s. 175–180.

² Postanowienie SN z 19 VIII 2015 r., sygn. III KK 74/15, Biul. PK 2015/9/12–24.

procedury karnej, w szczególności odnoszącymi się do procesowej pozycji pokrzywdzonego, w tym jego prawa do sądu. Systemowa wykładnia uwzględniać powinna również funkcję ścigania oraz funkcję oskarżycielską prokuratora, które są immanentnie związane z wysłowioną w art. 10 § 1 k.p.k. zasadą legalizmu. Rozważania prowadzone w dalszej części opracowania mają za zadanie odpowiedzieć również pośrednio na istotne pytania dotyczące miejsca oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego w procesie oraz pozycji prokuratury w realizowaniu funkcji ścigania i oskarżenia.

W rozważaniach dotyczących tytułowego problemu wyróżnione zostaną trzy okresy, w których stykają się uprawnienia pokrzywdzonego oraz podmiotów uprawnionych do wzruszenia prawomocnych postanowień o zakończeniu postępowania przygotowawczego. Dwa momenty procesowe opisane zostaną w sposób skrótowy: okres od wydania postanowienia o umorzeniu lub odmowie wszczęcia do doręczenia pokrzywdzonemu zawiadomienia o tym wraz z postanowieniem oraz okres od momentu wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia, a więc do powstania stanu zawisłości sprawy. W opracowaniu szczególnemu badaniu poddana zostanie kolizja uprawnień od momentu doręczenia zawiadomienia wraz z postanowieniem pokrzywdzonemu, do momentu wygaśnięcia możliwości wniesienia lub samego wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia. Omawiane w niniejszym artykule regulacje nie zostały dotknięte znacznymi zmianami zarówno na mocy tzw. wielkiej nowelizacji³, jak też nie przewidziano ich szerszej przebudowy w nowym projekcie mającym za zadanie odwrócić wcześniejszą reformę⁴. W omawianym zakresie regulacja ta nie uległa również większemu przeobrażeniu na gruncie nowelizacji k.p.k., która weszła w życie z dniem 15 kwietnia 2016 r.⁵

2. Legitymacja skargowa pokrzywdzonego

Jedną z najważniejszych tendencji, jakie można zaobserwować w przeobrażeniach prawa i postępowania karnego na przełomie ostatnich kilkadziesiąt lat jest dążenie do uczynienia z pokrzywdzonego istotnego uczestnika postępowania karnego toczącego się w przedmiocie czynu zabronionego, na skutek popełnienia którego dobro prawne pokrzyw-

---

³ Ustawa z dn. 20 II 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2015 poz. 396)

⁴ Rządowy projekt z dn. 8 I 2016 r. ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, VII Kadencja, Druk Sejmowy 207, [dostęp: 5.02.2016], <http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/0DCDFBC92E81FB4CC1257F47004B0C7D/%24File/207.pdf>.

⁵ Ustawa z dn. 11 III 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego i niektórych innych ustaw (Dz.U. 2016 poz. 437).

dzionego zostało naruszone⁶. Uwzględnienie interesów pokrzywdzonego rozumiane jest jako możliwość korzystania z uprawnień zarówno wynikających z prawa karnego materialnego (np. obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę), jak i licznych instrumentów prawa karnego procesowego, między innymi możliwości występowania w postępowaniu w charakterze oskarżyciela posiłkowego ubocznego lub subsydiarnego, a także wyrażania zgody co do możliwości zakończenia sprawy w ramach tzw. trybów konsensualnych.

Zgodnie z art. 55 § 1 k.p.k. w razie powtórnego wydania postanowienia o odmowie wszczęcia lub o umorzeniu postępowania w wypadku, o którym mowa w art. 330 § 2 k.p.k., pokrzywdzony może w terminie miesiąca od doręczenia mu zawiadomienia o postanowieniu wnieść akt oskarżenia do sądu⁷. Regulację tę należy odczytywać łącznie z wskazanym art. 330 § 2 k.p.k., w myśl którego, jeżeli organ prowadzący postępowanie przygotowawcze nadal – a więc po pierwszym uchyleniu postanowienia o umorzeniu bądź odmowie wszczęcia postępowania – nie znajduje podstaw do wniesienia aktu oskarżenia i wydaje ponowne postanowienie o umorzeniu lub odmowie wszczęcia, to tym samym otwiera on drogę do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia. Zgodnie z poglądami prezentowanymi w piśmiennictwie⁸, jak w orzecznictwie Sądu Najwyższego⁹, uprawnienie do wniesienia aktu oskarżenia przysługuje pokrzywdzonemu wtedy, gdy organ prowadzący wydaje po raz drugi takie samo postanowienie, jak to będące przedmiotem zaskarżenia. Dodatkowo, w orzecznictwie podnosi się, że aby uzyskać legitymację do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia niewystarczające jest zaskarżenie pierwotnego orzeczenia w przedmiocie umorzenia bądź odmowy wszczęcia – bowiem jeśli prokurator w trybie art. 463 § 1 k.p.k. w zw. z art. 465 § 1 k.p.k. przychylił się do zażalenia bez przekazywania sprawy sądowi, a następnie ponownie umorzył bądź odmówił wszczęcia postępowania, to pokrzywdzony uprawnienie do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia uzyskuje dopiero po zaskarżeniu tej decyzji i ponownej decyzji o zaniechaniu ścigania bądź umorzeniu¹⁰.

---

⁶ Zob. W. Gliniecki, *Pokrzywdzony w postępowaniu karnym w świetle zasady uczciwego procesu*, „Państwo i Prawo” 2004, z. 7, s. 65–75.

⁷ Zob. J. Zagrodnik, *Instytucja skargi subsydiarnej w procesie karnym*, Warszawa 2005.

⁸ W. Grzeszczyk, *Nowela do kodeksu postępowania karnego z 29 marca 2007 r.*, „Prokuratura i Prawo” 2007, nr 7–8, s. 105–106.

⁹ Uchwała SN z 17 V 2000 r., sygn. I KZP 9/00, OSNKW 2000 nr 5–6, poz. 42 oraz Uchwała SN z 20 III 2008 r., sygn. I KZP 39/07, OSNKW 2008/5/32.

¹⁰ Wyrok SN z 5 XII 2012 r., sygn. III KK 122/12, „Prokuratura i Prawo” – wkł. 2013/3/7.

Uprawnienie do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia przysługuje pokrzywdzonemu w terminie miesiąca od momentu doręczenia mu zawiadomienia o postanowieniu o zawiadomieniu. Termin ten ma charakter prekluzyjny i nie podlega przywróceniu. Z uwagi na powyższe, krytycznie należy się odnieść do postanowienia SN z 25 I 2012 r., w którym sąd ten przyjął, że pomimo prekluzyjnego charakteru terminu z art. 55 § 1 k.p.k. nie jest wykluczone rozpoznanie subsydiarnego aktu oskarżenia wniesionego po terminie, jeśli zamknięcie drogi do jego wniesienia nastąpiło na skutek mylnego przyjęcia przez sąd do rozpoznania zażalenia strony na drugie postanowienie o umorzeniu i zasugerowanie jej, tym samym, odmiennej od kodeksowej drogi zaskarżenia¹¹. Uznać zatem należy, że temporalny zakres uprawnienia pokrzywdzonego do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia określony jest przez ten – miesięczny – termin, a jego upływ powoduje wygaśnięcie legitymacji skargowej pokrzywdzonego.

Oprócz temporalnego ograniczenia uprawnienia pokrzywdzonego do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia istnieje jeszcze ograniczenie przedmiotowe, dotyczące zarzutu aktu oskarżenia. Zakres ten, chociaż niewyartykułowany wprost, wynika z publicznoskargowego charakteru ścigania i oskarżania. Oznacza to, że zdolność skargowa pokrzywdzonego ograniczona jest tylko i wyłącznie do zdarzenia będącego przedmiotem badania organu. Zagadnienie to jest problematyczne z uwagi na brak jednolitości w doktrynie i orzecznictwie co do kryteriów tożsamości czynu. Sygnalizując tylko ten problem, podnieść należy, że legitymacja skargowa pokrzywdzonego ograniczona jest do pewnego zdarzenia, przy czym w omawianym aspekcie nie jest kwestią przesądającą kwalifikacja prawna czynu wskazana przez prokuratora w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie. W przypadku subsydiarnego aktu oskarżenia omawiane zagadnienie ma duże znaczenie, gdyż poza zakresem, w którym pokrzywdzony uzyskuje legitymację skargową, jest on nieuprawniony do występowania w charakterze oskarżyciela, a zatem dalsze prowadzenie postępowania jest wykluczone z uwagi na brzmienie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.

Podsumowując ten fragment rozważań, w przypadku wydania przez prokuratora ponownie postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego lub powtórnego postanowienia o odmowie wszczęcia, pokrzywdzonemu przysługuje prawo wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia. Skarga pokrzywdzonego, wchodzącego w status strony – oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego – ograniczona jest zakresem postępowania przygoto-

---

¹¹ Postanowienie SN z 25 I 2012 r., sygn. II KK 260/11, LEX nr 1168540.

wawczego. Pokrzywdzony może bowiem uczynić zarzutem aktu oskarżenia tylko takie zdarzenie, które było przedmiotem prowadzonego postępowania. Termin na wniesienie aktu oskarżenia wynosi miesiąc i jest to termin prekluzyjny.

3. Wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania przygotowawczego

W tym miejscu spojrzeć należy na katalog specjalnych uprawnień posiadanych przez organy ścigania oraz Prokuratora Generalnego w zakresie wznawiania prawomocnie zakończonych postępowań. W niniejszym opracowaniu pojęcie wznawiania odnosić się będzie do wszystkich form wzruszenia prawomocnie zakończonego postępowania przygotowawczego, mimo że k.p.k. w odniesieniu do tych uprawnień posługuje się przesłankami określającymi różnymi nazwami, odnoszącymi się w różny sposób do czynności wznowienia postępowania.

Pierwsze z takich uprawnień określone zostało w art. 327 § 1 k.p.k. Zgodnie z tym przepisem, umorzone postępowanie oraz takie, w stosunku do którego odmówiono wszczęcia, może być w każdym czasie podjęte na nowo, na mocy postanowienia prokuratora, jeżeli nie będzie toczyć się przeciwko osobie, która występowała wcześniej w charakterze podejrzanego. Druga podstawa do wzruszenia prawomocnie zakończonego postępowania przygotowawczego przewidziana została w art. 327 § 2 k.p.k. W tym wypadku podmiotem uprawnionym do wznowienia jest prokurator nadrzędny nad tym, który wydał lub zatwierdził postanowienie o umorzeniu. Prokurator ten może wznović postępowanie przeciwko osobie, która występowała w charakterze podejrzanego, jeżeli ujawnią się nowe fakty lub dowody nieznanne wcześniej, albo jeżeli uwarunkowane jest to uchYLENIEM lub zmianą wyroku będącego podstawą tzw. umorzenia absorpcyjnego. Zarówno podjęcie na nowo (art. 327 § 1 k.p.k.) jak i wznowienie (art. 327 § 2 k.p.k.) może być dokonane do momentu przedawnienia karalności danego czynu.

Specyficzne uprawnienie przewidziane zostało dla jednego z podmiotów określanych często jako podmiot kwalifikowany podmiotu kwalifikowanego, czyli Prokuratora Generalnego. Podmiot ten, jako naczelny organ prokuratury, a więc instytucji mającej za zadanie zgodnie z art. 2 ustawy prawo o Prokuraturze¹² strzec praworządności i czuwać

nad ściganiem przestępstw, może zgodnie z art. 328 § 1 k.p.k. uchylić prawomocne postanowienie o umorzeniu w stosunku do osoby, która występowała w charakterze podej-

znanego, jeśli uzna je za niezasadne. Prokurator Generalny nie może tego jednak zrobić, jeżeli na skutek zaskarżenia tegoż postanowienia sąd utrzymał je w mocy. Po upływie 6 miesięcy i jednego roku może uchylić/zmienić postanowienie lub uzasadnienie tylko na korzyść podejrzanego.

W tym miejscu należy poddać krótkiej analizie charakter czynności polegającej na wzruszeniu prawomocnego postanowienia kończącego postępowania przygotowawcze. Podstawową cechą każdej prawomocności jest bowiem niewzruszalność objętych nim rozstrzygnięć. Za interesujące w tej kwestii uznać należy rozważania Sławomira Steinborna¹³ dotyczące relacji pomiędzy prawomocnością postanowienia o umorzeniu postępowania a przeszkodą *res iudicata*. W szczególności za słuszne uznać należy zapatrywanie, że subsydiarny akt oskarżenia nie jest środkiem zaskarżenia, a więc nie ma on na celu doprowadzić do wzruszenia postanowienia prokuratorskiego. Jego celem jest tylko doprowadzić do sądowego rozstrzygnięcia sprawy. W tym miejscu należy się opowiedzieć za stanowiskiem, że powtórne postanowienie o umorzeniu lub o odmowie wszczęcia postępowania uzyskuje walor prawomocności w momencie wydania, gdyż nie służy już na nie środek odwoławczy. Przyjęcie poglądu przeciwnego prowadziło by zresztą do nieuzasadnionych wniosków – po pierwsze, konieczne byłoby przyjęcie, że w tym okresie organy ścigania mogłyby podejmować czynności, gdyż brak jest prawomocnego postanowienia o zakończeniu postępowania. Konsekwencją tego byłaby niejednoznaczna interpretacja uprawnień do nadzwyczajnego wznowienia postępowania przygotowawczego z art. 327–328 k.p.k. Z uwagi na powyższe przyjąć należy, że powtórne postanowienie o umorzeniu lub o odmowie wszczęcia uprawomocnia się w momencie wydania. Subsidiarny akt oskarżenia nie jest szczególnego rodzaju środkiem zaskarżenia, a szczególnym uprawnieniem pokrzywdzonego uzyskującym legitymację skargową do zastąpienia oskarżyciela w sprawie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego.

Nie ulega wątpliwości, że wydanie prawomocnego orzeczenia o umorzeniu lub odmowie wszczęcia powoduje, że prokurator traci uprawnienie do ścigania oraz oskarżania za dane przestępstwo. Jak podkreśla się w literaturze, wydanie tego typu orzeczenia powoduje swoistą „konsumpcję skargi publicznej”¹⁴, przez co rozumieć należy podjęcie ostatecznej

---

¹² Ustawa z dnia 20 czerwca 1985 r. (tekst jednolity Dz.U. 2011.270.1599, z późn. zm.) Ustawa z dn. 28 I 2016 r. Prawo o prokuraturze (Dz.U. poz. 177).

¹³ S. Steinborn, *Prawomocność części orzeczenia w procesie karnym*, Warszawa 2011, s. 89–93.

¹⁴ T. Grzegorzczak, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz, t. I*, Warszawa 2014, s. 1141.

decyzji w przedmiocie ścigania za dany czyn zabroniony. Jak wskazuje Tomasz Grzegorzczak, dopiero uchylene przez Prokuratora Generalnego prowadzi do likwidacji owej przeszkody oraz do swoistego odzycia prawa oskarzyciela publicznego do oskarzania, przy czym „odzycie ono jednak tylko wówczas, gdy do uchylenia postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego *in personam* dojdzie z zachowaniem wymogów art. 328 i przy braku innych przeszkód prawnych uniemożliwiających skuteczne jego uchylene”¹⁵.

O podobnych skutkach postanowienia o umorzeniu bądź o odmowie wszczęcia postępowania świadczą liczne judykaty sądowe. Jak stwierdził w postanowieniu z 28 X 2009 r. SN, prokurator „odzyskuje prawo do oskarżenia osoby, wobec której wcześniej prawomocnie umorzył postępowanie przygotowawcze, gdy do uchylenia tego postanowienia dojdzie z zachowaniem wymogów art. 328 k.p.k. i przy braku innych przeszkód prawnych uniemożliwiających skuteczne jego uchylene”¹⁶. Kontynuując, w orzecznictwie przyjmuje się także, że oskarżyciel w wyniku wydania prawomocnego orzeczenia o zakończeniu postępowania przygotowawczego wyzbywa się swojego uprawnienia do skargi publicznej¹⁷.

W odniesieniu do omawianego problemu interesująco wypowiedział się również Sąd Apelacyjny w Katowicach w postanowieniu z 27 VII 2011 r., w którym stwierdził, że w sytuacji, w której doszło do wygaśnięcia skargi publicznej i nie zastosowano instytucji procesowych pozwalających na jej odzyskanie, prokurator nie dysponuje prawem do oskarżania, mimo że co do zasady jest on uprawniony z mocy prawa do wnoszenia i popierania skargi w sprawach z oskarżenia publicznego¹⁸. Orzeczenie to zatem łączy kwestię wygaśnięcia skargi publicznej z zasadą legalizmu, głoszącą, że organy powołane do ścigania obowiązane są do wszczęcia i prowadzenia postępowania przygotowawczego oraz wniesienia i popierania oskarżenia. Prawomocne umorzenie postępowania jest wyrazem rezygnacji z uprawnienia – prokurator nie dysponuje prawem do skargi publicznej i nie może uzyskać go w sposób dorozumiany. Co istotne, kwestię odzyskania prawa do oskarżenia wiązać należy z każdym z uprawnień do wzruszenia prawomocnie zakończonego postępowania przygotowawczego, a zatem zarówno z uprawnieniami wymienionymi w art. 327 § 1–2 k.p.k., jak i specjalnym uprawnieniem Prokuratora Generalnego określonym w art. 328 § 1 k.p.k. Rozważania dotyczące uprawnienia do wznowienia postępowania przygotowawczego

---

¹⁵ *Tamże*.

¹⁶ Postanowienie SN z 28 X 2009 r., sygn. I KZP 21/09, OSNKW 2010/1/1 oraz glosa aprobująca M. Rogalskiego do tego orzeczenia.

¹⁷ Wyrok SN z 9 X 2008 r., sygn. V KK 252/08, OSNwSK 2008/1/1992.

¹⁸ Postanowienie SA w Katowicach z 27 VII 2011 r., sygn. II AKz 416/11, LEX nr 1102930.

łączą się z wymienioną w art. 10 k.p.k. zasadą legalizmu. Już w tym miejscu zauważyć można, że właśnie ta zasada wchodzi w szczególną kolizję z uprawnieniami pokrzywdzonego do wniesienia skargi subsydiarnej, a w szczególności – z prawem do sądu. W piśmiennictwie przez zasadę legalizmu rozumie się dyrektywę, w myśl której organ procesowy powołany do ścigania przestępstw zobowiązany jest z chwilą powzięcia uprawdopodobnionej informacji o przestępstwie ściganym z oskarżenia publicznego wszcząć i prowadzić postępowanie karne¹⁹. Zasadzie legalizmu najczęściej przeciwstawiana jest zasada oportunistu, która pozwala organom zrezygnować z prowadzenia postępowania z uwagi na brak interesu społecznego w ściganiu przestępstwa. Omawiany w niniejszym opracowaniu problem odrywa się od dychotomicznego podziału na konstrukcje odpowiadające zasadzie legalizmu oraz uwarunkowane oportunistem wyjątki²⁰. Już bowiem w klasycznej dla omawianej tematyki publikacji stwierdzono, że sam tryb ścigania nie stanowi wyłomu w zasadzie legalizmu na rzecz zasady oportunistu²¹. Najistotniejszą zatem kwestią związaną z omawianą tematyką przedstawioną w kontekście zasady legalizmu jest to, czy moc tej zasady może powodować, że w sytuacji kolizji z uprawnieniem pokrzywdzonego do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia to prawu oskarżyciela publicznego przyznać należy pierwszeństwo. Co więcej, analiza tego zagadnienia powinna uwzględniać również znaczne zmiany, jakie w ostatnim czasie zaszły w przestrzeni procesu karnego, w szczególności w kwestii pozycji pokrzywdzonego w procesie.

Powyższa analiza normatywna prowadzi do konstatacji, że po prawomocnym umorzeniu lub odmowie wszczęcia postępowania niezależne od siebie podmioty otrzymują konkurencyjne względem siebie uprawnienia. Dla zachowania zupełności wywodu w ramach przedstawionego problemu, wyróżnić należy trzy momenty procesowe, z którymi związane mogą być kontrowersje. Pierwszym z nich jest czas od momentu wydania prawomocnego postanowienia o umorzeniu lub odmowie wszczęcia do momentu doręczenia tegoż zawiadomienia wraz z postanowieniem pokrzywdzonemu. Drugim jest czas od momentu doręczenia zawiadomienia wraz z postanowieniem do wniesienia do sądu aktu oskarżenia. Trzecim natomiast jest czas już po wniesieniu przez pokrzywdzonego aktu oskarżenia do sądu.

---

¹⁹ S. Waltoś, *Proces karny. Zarys systemu*, Warszawa 2013, s. 294.

²⁰ M. Rogacka-Rzewnicka, *Oportunizm i legalizm ścigania przestępstw w świetle współczesnych przeobrażeń procesu karnego*, Warszawa 2007, s. 313–331.

²¹ J. Tylman, *Zasada legalizmu w procesie karnym*, Warszawa 1965, s. 110–116.

Nadmienić należy, że z pierwszą z wskazanych wyżej sytuacji nie wiąże się problem kolizji uprawnień pokrzywdzonego oraz organów postępowania czy Prokuratora Generalnego. Po pierwsze, do momentu doręczenia zawiadomienia o postanowieniu o umorzeniu lub odmowie wszczęcia postępowania pokrzywdzony nie posiada jeszcze uprawnienia do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia. Tylko teoretycznie zatem wyobrazić sobie można, że istnieje możliwość technicznego skierowania taki takiego aktu oskarżenia przed terminem (przed doręczeniem pokrzywdzonemu postanowienia). Pisma takiego rodzaju nie powinno się uznawać za bezskuteczne, gdyż ustawa wiąże bezskuteczność tylko i wyłącznie z dokonaniem czynności po upływie terminu. Skarga taka musiałaby być traktowana jako wniesiona w pierwszym dniu terminu, a zatem już po uzyskaniu legitymacji skargowej. W takich okolicznościach, pomimo ustania prawa do skargi publicznej (w związku z prawomocnym postanowieniem) organy oraz Prokurator Generalny dysponują uprawnieniem do wznowienia postępowania jeszcze przed doręczeniem postanowienia pokrzywdzonemu. Szczególnie kontrowersje nie są związane także z trzecim z przypadków, czyli możliwością wznowienia postępowania po wniesieniu aktu oskarżenia. W tym momencie dochodzi bowiem do powstania stanu zawisłości sprawy, a zatem postępowanie w tym przedmiocie nie może być wszczęte, a wszczęte ulega umorzeniu, co wynika z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. O wiele bardziej kontrowersyjny jest drugi chronologicznie okres, a więc czas od momentu doręczenia postanowienia o zakończeniu postępowania przygotowawczego, do momentu wniesienia przez pokrzywdzonego subsydiarnego aktu oskarżenia.

4. Kolizja uprawnień od momentu prawomocnego umorzenia postępowania do wniesienia aktu oskarżenia przez oskarżyciela subsydiarnego

Kwestie związane z kolizją uprawnień pokrzywdzonego do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia z uprawnieniami organów oraz Prokuratora Generalnego do wznowienia postępowania rozpocząć należy od wskazania na zmianę związaną z pojmowaniem pozycji pokrzywdzonego w procesie karnym, w szczególności z przynależnym mu prawem do sądu, do jakiej doszło w orzecznictwie analizy zmiany w orzecznictwie TK, związanej z pojmowaniem pozycji pokrzywdzonego w procesie karnym, w szczególności z przynależnym mu prawem do sądu.

Stanowiący prawo do sądu art. 45 ust. 1 Konstytucji określa, że każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Przyznanie omawianego uprawnienia „każdemu”

zakreśla szeroki krąg podmiotów objętych działaniem tej regulacji. Zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą Trybunału, prawo do sądu składa się z czterech komponentów: 1) prawa dostępu do sądu, a więc zainicjowania procedury sądowej, 2) prawa do odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej, 3) prawa do wyroku czyli rozstrzygnięcia sądowego oraz 4) prawa do odpowiedniego ukształtowania ustroju i pozycji organów rozpoznających sprawę²².

W dawnym stanowisku prezentowanym przez TK przyjmowano, że podstawowe znaczenie dla określenia zakresu prawa do sądu wyrażonego w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP ma pojęcie „sprawy”, które na gruncie tego przepisu rozumieć należy autonomicznie – pojęcie to nie jest determinowane przez rozumienie „sprawy” na gruncie danej gałęzi prawa, a przy jego ocenie należy brać naturę danych stosunków prawnych²³. Natomiast w jednym z wcześniejszych orzeczeń Trybunał stwierdził, iż zakres przedmiotowy prawa do sądu obejmuje spory ze stosunków cywilnoprawnych i administracyjnoprawnych oraz rozstrzyganie o zasadności zarzutów karnych²⁴. Swoje stanowisko, dotyczące pozycji pokrzywdzonego w procesie karnym TK zaprezentował najpełniej w wyroku z 12 V 2003 r.²⁵ W tym też judykacie Trybunał wskazał, że prawo do sądu w sprawie karnej gwarantuje wyłącznie ochronę praw oskarżonego i nie stanowi podstawy do powoływania się na to prawo przez pokrzywdzonego przestępstwem. Uzasadniając omawiany wyrok Trybunał stwierdził, że postępowanie karne nie zawsze ma charakter sporny (zgodnie z argumentacją Trybunału TK – także ze względu na obecność trybów konsensualnych), a jeśli proces przybiera postać sporu, to jego przedmiotem jest rozstrzyganie o zasadności zarzutów karnych, które jest – co do zasady – sprawą przeciw oskarżonemu wnoszoną obligatoryjnie przez uprawnionego oskarżyciela publicznego. Omawiana linia orzecnicza poddana została uzasadnionej krytyce w piśmiennictwie karnoprocesowym²⁶.

Do stopniowego przełamania wskazanej wyżej linii orzecniczej doszło już w wyroku TK z 25 IX 2012 r., w którym Trybunał zauważył już, że postępowanie sądowe w sprawie karnej może dotyczyć różnego rodzaju interesów pokrzywdzonego i dlatego od momentu wniesienia aktu oskarżenia przez uprawnionego oskarżyciela staje się również – w pewnym

---

²² Wyrok TK z 16 X 2012 r., sygn. K 4/10, OTK-A 2012/9/106; *zob. także* wyrok TK z 9 VI 1998 r., sygn. K 28/97, OTK ZU 1998/4/50, w którym wyróżniono pierwsze trzy elementy prawa do sądu oraz wyrok TK z 24 X 2007 r., sygn. SK 7/06, OTK-A 2007/9/108, w którym dodano ostatni z elementów.

²³ Wyrok TK z 20 V 2000 r., sygn. K 21/99, OTK 2000/4/109.

²⁴ Wyrok TK z 9 VI 1998 r., sygn. K 28/97, OTK 1998/4/50.

²⁵ Wyrok TK z 12 V 2003 r., sygn. SK 28/02, OTK-A 2003/5/38.

sensie – sprawą pokrzywdzonego²⁷. Jak skonstatował w dalszej części omawianego judykatu Trybunał, „z tego względu pokrzywdzony może zostać uznany za szczególnego rodzaju podmiot objęty odpowiednimi gwarancjami wynikającymi z konstytucyjnego prawa do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd”. Kontynuując prowadzone rozważania, TK odniósł się również do kwestii prawa do sądu pokrzywdzonego, wskazując na następujące jego komponenty: 1) postępowanie karne powinno być uregulowane w sposób zapewniający ochronę praw pokrzywdzonego, 2) pokrzywdzony ma prawo do uzyskania wyroku bez nieuzasadnionej zwłoki, 3) sąd badający sprawę spełniać musi standardy właściwości, niezależności, bezstronności i niezawisłości, oraz co najistotniejsze dla omawianej w niniejszym opracowaniu kwestii, 4) pokrzywdzony co do zasady nie ma uprawnienia do inicjowania postępowania sądowego w zakresie przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego, ponieważ przyjęty model procesu karnego zakłada, że funkcję ścigania realizuje w jego imieniu państwo, które przejęło uprawnienie do postawienia oskarżonego w stan oskarżenia, a pokrzywdzonemu przysługują uprawnienia kontrole oraz prawo wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia.

Przyznanie pokrzywdzonemu gwarancji wynikających z prawa do sądu nastąpiło dopiero w wyroku TK z 30 IX 2014 r.²⁸ W tym miejscu przytoczyć należy w całości tezę orzeczenia, która ma kluczowe znaczenie dla problematyki prawa do sądu pokrzywdzonego: „sprawą karną w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji jest każde rozstrzygnięcie organu procesowego, którego przedmiotem jest kwestia odpowiedzialności karnej albo kwestia bezpośrednio związana z tym rozstrzygnięciem, powodująca zmiany w sferze bezpośrednich interesów uczestnika tego postępowania, a ze względu na swą dolegliwość wymagająca, aby rozstrzygnięcie zapadło w warunkach bezstronności i niezależności przed niezawisłym sądem”. Jak TK określił to dalej, możliwość udziału pokrzywdzonego w procesie karnym pozwala mu na reprezentowanie własnych interesów prawnych, jest zatem podstawowym elementem służącym realizacji jego prawa do sądu w sprawie karnej. Względem poprzedniej definicji sprawy karnej, ograniczającej się tylko do postępowania w przedmiocie odpowiedzialności karnej, Trybunał uznał za taką również kwestię pozostającą w bezpośrednim związku z rozstrzygnięciem kwestii odpowiedzialności, która powoduje zmiany w sferze

---

²⁶ P. Wiliński, *Proces karny w świetle konstytucji*, Warszawa 2011, s. 137–138.

²⁷ Wyrok TK z 25 IX 2012 r., sygn. SK 28/10, OTK-A 2012/8/96.

²⁸ Wyrok TK z 30 IX 2014 r., sygn. SK 22/13, OTK-A 2014/8/96.

interesów uczestnika. W dalszej kolejności Trybunał wskazał również na pewną istotną kwestię, a mianowicie, że „podstawowym instrumentem umożliwiającym ochronę interesów prawnych pokrzywdzonego w procesie karnym jest przyznanie mu możliwości działania w charakterze strony, gdyż tylko wtedy uzyskuje on realny wpływ na toczące się postępowanie, a co za tym idzie także perspektywę przyczynienia się do rozstrzygnięcia sprawy karnej”.

Za nieuprawnione uznać należy prezentowane czasami w piśmiennictwie twierdzenie, jakoby prawo pokrzywdzonego do sądu wynikać również mogło z brzmienia art. 6 EKPCz²⁹. Uznać bowiem należy, że z literalnego brzmienia art. 6 EKPCz wynika, iż dotyczy on tylko i wyłącznie oskarżonych. W związku z powyższym, odnosząc się do nowej linii orzeczniczej Trybunału Konstytucyjnego, stwierdzić należy, że na gruncie art. 45 ust. 1 Konstytucji pojęcie prawa do sądu ma znaczenie szersze³⁰.

Po krótkiej analizie konstytucyjnego standardu prawa do sądu przysługującego pokrzywdzonemu, opisać należy kontrowersje w doktrynie co do możliwości wznowienia postępowania przygotowawczego w czasie, gdy pokrzywdzonemu przysługuje prawo wniesienia skargi subsydiarnej. Zdecydowana większość doktryny opowiada się za konkurencyjnością na tym etapie uprawnień do podjęcia i uprawnienia pokrzywdzonego do wniesienia skargi³¹. Skorzystanie przez jeden z podmiotów ze swoich uprawnień wyłącza taką możliwość po stronie drugiego podmiotu. W przypadku wyłączenia prawa do wznowienia postępowania jest to uwarunkowane powstaniem stanu zawisłości sprawy po wniesieniu subsydiarnego aktu oskarżenia. W stosunku do drugiej sytuacji, jak się wydaje, kluczowy argument nawiązuje do zasady legalizmu oraz domniemania publicznoskargowego oskarżenia.

---

²⁹ J. Grajewski, S. Steinborn, (w:) Paprzycki L.K. (red.), *Kodeks postępowania karnego, t. I. Komentarz do art. 1–424*, SIP Lex art. 55, teza 1.

³⁰ Tak twierdził, jeszcze przed zmianą linii orzeczniczej: P. Wiliński, *Proces karny...*, s. 137.

³¹ J. Grajewski, S. Steinborn, (w:) Paprzycki L.K. (red.), *Kodeks postępowania karnego, t. I. Komentarz do art. 1–424*, SIP Lex art. 55, teza 7; S. Steinborn, *Wzłowe problemy subsydiarnego oskarżenia posiłkowego*, „Prokuratura i Prawo” 2001, nr 12, s. 67–72; T. Grzegorzczak, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz, t. I*, Warszawa 2014, s. 1141 jako uzasadnienie dla tego stanowiska wskazuje *ratio legis* art. 328 § 1 k.p.k., którym jest eliminowanie bezzasadnych umorzeń; Z. Brodzisz, (w:) J. Skorupka (red.), *Kodeks postępowania karnego komentarz*, Warszawa 2015, s. 810, który jako uzasadnienie wskazuje, że jest to powrót do zasadniczego trybu ścigania przewidzianego w tej sytuacji, a więc ścigania z urzędu, powinien wyprzedzać bądź co bądź anormalną sytuację wnoszenia skargi przez pokrzywdzonego; M. Kurowski, (w:) D. Świecki (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, SIP Lex, art. 328, teza 8, wyd. 2, Warszawa 2015, s. 1110; P. Hofmański, E. Sądziak, K. Zgryzek, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz do art. 297–467. Tom II*, Warszawa 2011, art. 328, teza 5, s. 250–251; K. Krasny, *Rozszerzenie uprawnień pokrzywdzonego – „prywatny” akt oskarżenia w sprawie o przestępstwo ścigane z urzędu*, [w:] *Nowa kodyfikacja karna. Kodeks postępowania karnego*, Warszawa 1997, Nr 1, s. 78; A. Cader, *Podjęcie i wznowienie umorzonego postępowania przygotowawczego*, [w:] *Nowa kodyfikacja prawa karnego, t. XV*, (red.) L. Bogunia, Wrocław 2004, s. 232.

W doktrynie prezentowane jest również stanowisko przeciwne, głoszące że uprawnienie do wniesienia skargi subsydiarnej wyprzedza prawo do wznowienia postępowania przygotowawczego³². W konsekwencji prokurator, prokurator nadrzędny lub Prokurator Generalny skorzystać mogą ze swoich uprawnień dopiero wtedy, gdy upłynie termin na złożenie przez pokrzywdzonego subsydiarnego aktu oskarżenia. W mojej ocenie stanowisko to uznać należy za słuszne. Kluczowe argumenty przemawiające za nim wywieść należy z jednej strony z przysługującego pokrzywdzonemu prawa do sądu, a z drugiej – z właściwego pojmowania zasady legalizmu w kontekście tzw. konsumpcji skargi publicznej następującej na skutek prawomocnego zakończenia postępowania przygotowawczego.

Jak wskazane zostało już wyżej, na przelomie ostatnich lat w procesie karnym zauważyć się daje zdecydowana tendencja do wzmocnienia pozycji pokrzywdzonego. Uczynienie z pokrzywdzonego uczestnika procesu ma za zadanie nie tylko zapewnić mu możliwość uzyskania odszkodowania lub zadośćuczynienia, ale także w pewnej mierze zagwarantować mu współdecydowanie o przebiegu postępowania oraz jego zakończeniu. Uprawnienie do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia jest szczególnego rodzaju prawem pokrzywdzonego. W wyniku jego realizacji pokrzywdzony uzyskuje możliwość sądowego zweryfikowania kwestii odpowiedzialności karnej, co do której organy ścigania wyraziły stanowisko negatywne. W nawiązaniu do zmienionej linii orzeczniczej TK podkreślić należy, że wynikające z art. 45 ust. 1 Konstytucji prawo do sądu przysługuje również pokrzywdzonemu. Pokrzywdzony korzystać powinien z wszystkich komponentów prawa do sądu, a więc także prawa dostępu do sądu, które rozumiane jest jako prawo do zainicjowania procedury sądowej. Najpełniejszym przykładem takiego prawa w k.p.k. jest wynikające z art. 55 § 1 k.p.k. prawo do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia, a więc skargi głównej wymagającej zbadania kwestii odpowiedzialności karnej przez niezawisły sąd.

Przyjęcie, że uprawnienie do wznowienia postępowania realizowane mogą być w czasie, gdy biegnie miesięczny termin na wniesienie subsydiarnego aktu oskarżenia, powodować może negatywne konsekwencje procesowe. Zdecydowanie najbardziej jaskrawym przykładem tego typu efektów jest możliwość blokowania sądowego zbadania spraw. Roz-

---

³² R. Kmiecik, *Prawomocność postanowień prokuratora w świetle k.p.k. z 1997 r.*, [w:] E. Skrętowicz, I. Nowikowski (red.), *Nowy kodeks postępowania karnego*, Lublin 1997, s. 207; W. Grzeszczyk, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2014, SIP Lex, art. 328 teza 6 – zdaniem tego autora prawo do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia wyprzedza uprawnienia prokuratora, gdyż uwarunkowane jest interesem pokrzywdzonego, który lepiej zabezpieczony jest przez wniesienie subsydiarnego aktu oskarżenia niż wznowie-

liczne kontrowersje budzi również to, czy po wznowieniu postępowania, a następnie jego umorzeniu pokrzywdzony uzyskuje prawo do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia, czy przysługuje mu wtedy kolejne zażalenie do sądu i dopiero po ponownym postanowieniu prawo do wniesienia skargi głównej. Odpowiedź w tej kwestii udzielił SN w cytowanym na wstępie postanowieniu³³, aczkolwiek stanowisko to wydaje się sporne. Nie ulega wątpliwości, że działanie takie znacznie wydłużałoby drogę do sądowego rozpoznania sprawy.

W przeprowadzonych rozważaniach podniesiono, że koncepcje opowiadające się za możliwością wznowienia postępowania w czasie biegu terminu na wniesienie subsydiarnego aktu oskarżenia często odnoszą się do pewnego rodzaju domniemania ścigania i oskarżania przez organy, a pośrednio – do wynikającej z art. 10 § 1 k.p.k. zasady legalizmu. W mojej ocenie przyjęcie, że w miesięcznym terminie na wniesienie skargi subsydiarnej organy nie mogą wznowić postępowania, nie stoi w sprzeczności z tą zasadą. Nie ulega bowiem wątpliwości, że prawomocne postanowienie o umorzeniu postępowania lub o odmowie jego wszczęcia powoduje wygaśnięcie (konsumpcję) skargi publicznej. Jej odzyskanie jest nie tylko pewnymi pozytywnymi działaniami organów (art. 327 § 1–2 k.p.k. lub art. 328 § 1 k.p.k.), ale także brakiem negatywnych przesłanek uzasadniających odzyskanie prawa do oskarżania danej osoby. Wydaje się, że z uwagi na negatywną odpowiedź organów w przedmiocie ścigania danego czynu, uprawnienie do oskarżenia o czyn ścigany z oskarżenia publicznego przechodzi na oskarżonego, który w krótkim, miesięcznym terminie o charakterze prekluzyjnym może taką skargę wnieść. Po tym czasie jego uprawnienie wygasa, a prawo do oskarżania odżyć może w wyniku wznowienia postępowania przez organy.

5. Zakończenie

Podsumowując prowadzone rozważania, skonstatować należy, że w miesięcznym terminie po doręczeniu pokrzywdzonemu zawiadomienia o prawomocnym postanowieniu o umorzeniu lub o odmowie wszczęcia postępowania jego uprawnienie do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia wyprzedza prawo organów do wznowienia postępowania. Wniosek taki wywieść należy w pierwszej kolejności systemowej wykładni tego uprawnienia jako jednego z elementów konstytucyjnego prawa do sądu. W skład tego prawa wchodzi bowiem także prawo dostępu do sądu, a więc prawo zainicjowania procedury sądowej. W

---

nie postępowania przygotowawczego; ta druga forma działania stwarza tylko hipotetyczną możliwość postawienia oskarżenia przed sądem.

³³ Postanowienie SN z 19 VIII 2015 r., sygn. III KK 74/15, Biul. PK 2015/9/12–24.

przypadku przyznania pierwszeństwa prawu do wznowienia postępowania przez organy prawo do sądu pokrzywdzonego w pewnych przypadkach miałyby charakter iluzoryczny. Interpretacji tej nie przeczy również domniemanie publicznego ścigania i oskarżania, gdyż po prawomocnym umorzeniu lub odmowie wszczęcia postępowania prawo do skargi publicznej wygasa. W miesięcznym okresie to pokrzywdzony jest uprawniony do podejmowania stosownych działań celem zainicjowania postępowania sądowego, które prowadzić ma do rozpoznania skargi głównej tegoż podmiotu.

Jakkolwiek w mojej ocenie pierwszeństwo uprawnień oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego nad uprawnieniami organów do wznowienia postępowania wynika z argumentów systemowych, należałoby rozważyć uregulowanie tej kwestii w sposób jednoznaczny w k.p.k. Mogłoby się to dokonać przez wprowadzenie odpowiedniego przepisu stanowiącego, że w miesięcznym terminie przewidzianym dla pokrzywdzonego na wniesienie subsydiarnego aktu oskarżenia organy prokuratorskie oraz Prokurator Generalny nie mogą wznowić postępowania przygotowawczego. Działanie takie z pewnością zwiększyłoby jednolitość stosowania prawa, która zawsze, gdy zachodzi konieczność odwoływania się do wykładni systemowej, może być zagrożona.

* * *

The relationship between the right of the victim to file a (private) subsidiary indictment and the competence of a competent prosecutor to resume the proceedings

Summary: The relationship between the right of the victim to file a (private) subsidiary indictment and the competence of a competent prosecutor to resume the proceedings is an important problem in criminal procedure. On one hand after issuing legally binding decision by an authority, the victim is entitled to file a subsidiary indictment on the base of the article of 55 § 1 the Code of Criminal Procedure (hereinafter referred to as k.p.k.). On the other hand because of the wording of art. 327 § 1–2 k.p.k. and 328 § 1 k.p.k. the authorities are entitled to resume the preparatory proceedings. There is no conflicts clause in Polish criminal procedure that would explain which of the entities has the priority right. Hereinabove mentioned problem, which is the subject of this article, is considered in the light of the article 45 par. 1 of the Polish Constitution which establishes the right of audience, including the right to initiate court proceedings. The conflict is also described in respect of expiration of the

right to issue public complaint and the connection between assumption of public preparatory prosecutions with legality principle.

Key words: victim, preliminary proceedings